

ARION Study Visit Nr. 16.09
Μικρά Σχολεία στην Ευρώπη
24 - 28 Μαρτίου 2003
SALZBURG

Ατομική έκθεση

Συμμετέχων εκπ/κός: Ντάλτα Μαρία

A. Το εκπαιδευτικό σύστημα της Αυστρίας

□ Pre - primary school □ 1 year

(πριν το Δημοτικό)

□ (Volksschule or Grunds chule)

Primary (α/βάθμια) □ 4 χρόνια 6-10 ετών

□ Lower secondary (β/θμια) □ 4 χρόνια 10-14 ετών

(Hauptschule - Allgemeinbildende höhere Schule)

□ Upper secondary (ανώτερη β/θμια) □ από 14 ετών

Η Αυστρία είναι ένα ομοσπονδιακό κράτος με συνολική έκταση 83.855 χιλιόμετρα και αποτελείται από εννιά επαρχίες (Länder). Ο πληθυσμός ανέρχεται στους 8.072.200 κατοίκους όπου 1.600.280 κάτοικοι μένουν στην Βιέννη, την πρωτεύουσα της Αυστρίας.

Περιγραφή του εκπαιδευτικού συστήματος

1. Εκπαιδευτικός πληθυσμός και γλώσσα διδασκαλίας.

Το 1999 περίπου 59% του πληθυσμού ηλικίας 29 ετών και κάτω ήταν στην εκπ/ση, υπήρχαν 844.000 νέοι άνθρωποι στην ηλικία της υποχρεωτικής εκπ/σης. Η γλώσσα διδασκαλίας είναι βασικά η Γερμανική, αλλά σε περιοχές με γλωσσική μειονότητα, η διδασκαλία στα δημοτικά σχολεία μοιράζεται ανάμεσα στη γερμανική, Σλοβάνικη, Ουγγαρική ή Κροατική σε δίγλωσσα ιδρύματα.

2. Διοικητικός έλεγχος και επέκταση του δημόσιου τομέα εκπ/σης.

Το 1999 90% των σπουδαστών παρακολούθησαν κρατική εκπ/ση. Τα ιδιωτικά ιδρύματα παρέμειναν στο 10%.

Οι υπευθυνότητες για τη νομοθεσία και την εφαρμογή της είναι μοιρασμένες ανάμεσα στην Ομοσπονδία (Bund) και στην Länder. Σε ειδικά θέματα που αναφέρονται στο Σύνταγμα, η ομοσπονδία οργανώνει το σύστημα, ενώ λεπτομερή νομοθεσία εφαρμόζεται από τα συμβούλια των Länder. Όσον αφορά τη διοίκηση, ο Υπουργός Παιδείας, επιστημών και κουλτούρας είναι υπεύθυνος για την α/θμια, β/θμια και την ανώτερη εκπ/ση και το Υπουργείο Οικονομικών και Εργασίας για την μαθητική εκπ/ση - πρακτική. Οι Länder είναι κυρίως υπεύθυνοι για τη β/θμια νομοθεσία και για την πρόνοια του δημόσιου τομέα υποχρεωτικής εκπ/σης.

Τα σχολεία απολαμβάνουν μερική αυτονομία από την κρατική βοήθεια, και ως ένα σημείο, είναι ελεύθεροι να προσαρμόσουν το πρόγραμμα στις τοπικές ανάγκες. Οι επαρχιακοί επιθεωρητές σε κάθε μία από τις 9 Αυστριακές Länder (- βοηθούμενοι από τους τοπικούς σχολικούς επιθεωρητές για τα υποχρεωτικά σχολεία και τους επιθεωρητές μαθημάτων για το μεσαίο και ανώτερο β/θμιο επίπεδο) είναι υπεύθυνοι για επιθεωρήσεις.

3. Πριν από το δημοτικό εκπ/ση.

Πάνω από την ηλικία των 3, τα παιδιά μπορούν να παρακολουθήσουν ένα κrippe, εάν είναι διαθέσιμο, ή ένα νηπιαγωγείο (3-6ετών). Η παροχή αυτών των υπηρεσιών και αποφάσεων είναι υπευθυνότητα των Lander A ιδιωτικών ιδρυμάτων. Το 1999 36% όλων των 3χρονων, 75% όλων των 4χρονων και 91% όλων των 5χρονων παιδιών παρακολούθησαν της προ-υποχρεωτικής εκπ/σης.

4. Υποχρεωτική - φουλ-τάϊμ εκπ/ση

Η εκπ/ση είναι υποχρεωτική για 9 χρόνια και αρχίζει στην ηλικία των 6. Γενικά, οι μαθητές χρειάζονται να παρακολουθήσουν 1 έτος σε ένα ανώτερο β/θμιο ίδρυμα για να συμπληρώσουν την υποχρεωτική εκπ/ση.

Τα παιδιά γεννημένα μεταξύ 1ης Σεπτεμβρίου και 31 Δεκεμβρίου, αλλά μπορούν να αρχίσουν και νωρίτερα, εάν αυτά είναι ικανά να παρακολουθήσουν τα μαθήματα πνευματικά και σωματικά. Η μετάβαση στο χαμηλότερο β/θμιο σχολείο απαιτεί επιτυχή συμπλήρωση της 4ης τάξης του δημοτικού σχολείου. Η υποχρεωτική εκπ/ση παρέχεται δωρεάν.

Το σχολικό έτος κανονικά περιλαμβάνει 215 ημέρες μεταξύ της πρώτης ή δεύτερης Δευτέρας του Σεπτεμβρίου και του σαββάτου μεταξύ 28 Ιουνίου και 4 Ιουλίου, ή μεταξύ 5 Ιουλίου και 11 Ιουλίου (εξαρτάται και από την περιοχή). Τα σχολεία λειτουργούν 5 ή 6 ημέρες την εβδομάδα. Ο αριθμός των μαθημάτων την εβδομάδα ποικίλει από 21 έως 29. Το μάθημα διαρκεί 50 λεπτά.

Το ανώτατο μέγεθος τάξης είναι 30, ενώ το ελάχιστο είναι 10 στα δημοτικά σχολεία και 20 στα Hauptschulen. Οι μαθητές μπαίνουν σε γκρουπ με την ηλικία, αλλά υπάρχει ομαδοποίηση σε ικανότητα στα Γερμανικά, Μαθηματικά και στις σύγχρονες ξένες γλώσσες στο β/θμιο επίπεδο. Οι μαθητές των δημοτικών σχολείων έχουν ένα δάσκαλο για όλα τα μαθήματα, εκτός από τη θρησκεία και τα χειροτεχνικά. Οι μαθητές της β/θ μιας έχουν δασκάλους για κάθε μάθημα.

Το Υπουργείο εγκρίνει τα εγχειρίδια. Τα σχολεία είναι ελεύθερα να κάνουν την εκλογή τους, και έχουν μερική ελευθερία να προσαρμόσουν το πρόγραμμα στο τοπικό πλαίσιο. Τα υποχρεωτικά μαθήματα των δημοτικών περιλαμβάνουν: θρησκεία, φιλολογία, Γερμανικά, μαθηματικά, μουσική, τέχνη και χειροτεχνικά, γυμναστική και ασφάλεια δρόμων. Από το 3^ο έτος του δημοτικού, οι μαθητές μελετούν μία μοντέρνα ξένη γλώσσα. Από την αρχή του 1999/2000 του σχολικού έτους, η ξένη γλώσσα που διδάσκεται στα δημοτικά, επεκτείνεται στα πρώτα δύο χρόνια και καλύπτει ολόκληρη την περίοδο της εκπ/σης. Στο χαμηλότερο β/θμιο επίπεδο, οι μαθητές συνεχίζουν αυτά τα μαθήματα συν επιστήμες και τεχνικά μαθήματα.

Οι μαθητές της α/θμιας πρέπει να γράψουν εξετάσεις στα Γερμανικά και στα Μαθηματικά το τελευταίο έτος. Οι μαθητές παίρνουν αναφορές στο τέλος κάθε εξαμήνου και στο τέλος του ακαδημαϊκού έτους. Δεν υπάρχει ειδικό πιστοποιητικό στο τέλος της υποχρεωτικής εκπ/σης.

Στο Hauptschule υπάρχει μία τελική αναφορά στο τέλος του τέταρτου έτους. Η προαγωγή εξαρτάται από την επιτυχία σε όλα τα μαθήματα, όπου αν η εκτίμηση σε ένα ειδικό μάθημα είναι ανεπιτυχής, η προαγωγή είναι στην κρίση των δασκάλων.

Ανώτερη β/θμια και μετά β/θμια εκπ/ση

Τύποι εκπ/σης Ηλικίες

Β/θμιο ακαδημαϊκό σχολείο 14-18 ετών

Προ - επαγγελματικό έτος 14-15 ετών

Τεχνικό και επαγγελματικό σχολείο 14 + ετών

Τεχνικό και επαγγελματικό κολέγιο 14-19 ετών

Σχολεία για την εκπ/ση των δασκάλων
στα νηπιαγωγεία και του υπηρεσιακού προσωπικού 14-19 ετών
(Μετά β/θμια σειρά μαθημάτων για
τεχνική επαγγελματική εκπ/ση) 18 + ετών
Ανώτατη εκπ/ση

- Τύποι Ιδρυμάτων
- Πανεπιστήμιο και Πανεπιστήμια των τεχνών και της μουσικής.
- Fachhochschule (Ινστιτούτο της τεχνικής - επαγγελματικής ανώτατης εκπ/σης).
- Πανεπιστημιακό κέντρο για συνεχή εκπ/ση.
- Ιδιωτικό Πανεπιστήμιο.
- Padagogische Akademie (Κολέγιο εκπ/σης δασκάλων)
- Akademie fur Sozialarbeit (όχι πανεπιστημιακά) κολέγια για κοινωνική εργασία).
- Akademien fur paramedizinische Berufe (κολέγια για παραϊατρικό προσωπικό).

B. ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Η επίσκεψη μελέτης περιλάμβανε εκπ/κούς από:
Czech Republic, Germany, Great Britain, Greece, Ireland, Italy, Lithuania, Norway, Portugal
and Austria.

Έλαβε χώρα από 24/03 - 28/03/2003.

Επισκεφθήκαμε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στο Salzburg, μικρά δημοτικά σχολεία στα χωριά, δευτεροβάθμια σχολεία (γυμνάσια) το κέντρο για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες και το Ολυμπιακό Κέντρο Εκπαίδευσης. (Σχετικό πρόγραμμα).

Τα μικρά δημοτικά σχολεία (small primary schools) αποτελούνταν από 2 αίθουσες όπου συνδιδάσκονται οι τάξεις Α'- Β', Γ'-Δ'.

Υπήρχε ειδική αίθουσα χειροτεχνικών κατασκευών, πλούσιο εποπτικό υλικό, βιβλιοθήκες, μουσικά όργανα, παιδαγωγικά παιχνίδια, δύο ηλεκτρονικούς υπολογιστές σε κάθε αίθουσα, κουζίνα, τραπεζαρία, μπάνιο για τους δασκάλους, γραφεία.

Τα γυμνάσια αποτελούνταν από πολλές αίθουσες (καθηγητής ανά μάθημα), αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών σε αναλογία 1 Η/Υ ανά μαθητή, αίθουσα ηλεκτρονικών κατασκευών (επιλογής), αίθουσα αρχιτεκτονικής (επιλογής), γυμναστήριο, αμφιθέατρο, αίθουσα διαλέξεων, πλούσιες βιβλιοθήκες, αίθουσα μουσικής.

Η οργάνωση και η δομή της επίσκεψης μελέτης από τη χώρα υποδοχής ήταν άρτια. Γνωρίσαμε το εκπαιδευτικό σύστημα της Αυστρίας, πραγματοποιήσαμε πολλές επισκέψεις σε μικρά σχολεία, σε γυμνάσια και σε ειδικό σχολείο. Επισκεπτόμενοι τα σχολεία, ανταλλάξαμε προβληματισμούς και απόψεις οι συμμετέχοντες και σχολιάσαμε το σύστημα της χώρας υποδοχής.

Παράλληλα οι διοργανωτές της χώρας υποδοχής μας ξενάγησαν στις ομορφιές και στα αξιοθέατα των σταθμών - πόλεων που επισκεφθήκαμε.

Όλοι οι εταίροι συμφωνήσαμε ότι η όλη διοργάνωση μόνο θετικά στοιχεία είχε να επιδείξει.

Επίσης συζητώντας με τους εταίρους - εκπαιδευτικούς διαπιστώσαμε ότι παρά τις διαφορές που υπάρχουν στα εκπαιδευτικά συστήματα από διαφορετικές χώρες - ιδέα ευρωπαϊκής διάστασης – υπάρχουν και ομοιότητες. Αξιοσημείωτο είναι ότι για να διατηρήσουν τα μικρά δημοτικά σχολεία το κύριο αίτημά τους στην Αυστρία είναι: «Small is beautiful».

Τα στοιχεία δε που παρατήρησα, σχετικά με την οργάνωση και τη δομή των μικρών

σχολείων είναι:

Η κυβέρνηση παρέχει μεγάλη υποστήριξη στα μικρά (ολιγοθέσια) σχολεία. Στα σχολεία που επισκεφθήκαμε, συναντήσαμε ζεστό και υπέροχο περιβάλλον από τους εκπ/κούς - εταίρους συναδέλφους μας, τους μαθητές, τους γονείς και την τοπική άρχουσα κοινωνία (π.χ. δήμαρχος), η οποία έχει μεγάλη κοινωνική και πολιτική επιρροή. Οι διευθυντές των σχολείων μας υποδέχθηκαν ευγενικά, πρόθυμα και έτοιμοι να μας εξηγήσουν το κάθε τι, προσφέροντάς μας τοπικά εδέσματα, καφέ, (και φαγητό σε ώρα γεύματος).

Τα κτίρια των σχολείων ήταν καθαρά, δεν υπήρχαν καθόλου καταστροφές οι δε αίθουσες ήταν μεγάλες, άνετες και καθαρές.

Τα σχολεία ήταν εξοπλισμένα με computers, πλούσιο παιδαγωγικό - μουσικό, αθλητικό και διδακτικό υλικό. Οι μαθητές συνεργάζονταν σε γκρουπ ικανοτήτων ενθαρρύνονταν για τη μουσική από τη μικρή ηλικία και πραγματοποιούσαν δραστηριότητες στα διαλείμματα σε ειδικό διαμορφωμένο χώρο παιδικής χαράς και αθλοπαιδιών.

Τα σχολεία διαθέτουν άριστο εκπαιδευτικό εξοπλισμό και υλικοτεχνική υποδομή. Αξιοσημείωτο είναι η έκταση της χρήσης και αξιοποίησης νέων τεχνολογιών στην εκπ/ση. Στο δε γυμνάσιο αντιστοιχεί ένα Η/Υ ανά ένα μαθητή.

Στο αυστριακό εκπ/κό σύστημα εκείνο που παρατήρησα είναι ότι οι τομείς που δίνεται έμφαση είναι:

1. Μουσική: Ο/Η εκπ/κός παίζοντας μουσικό όργανο, τραγουδά μαζί με τους μαθητές τραγούδια για τις ομορφιές της χώρας τους και παιδικά (τα παιδιά σε ένα δημοτικό σχολείο τραγούδησαν στα γερμανικά το τραγούδι: - Χαρωπά τα δυο μου χέρια τα χτυπώ»), στα Γερμανικά αλλά και στα Αγγλικά.
2. Crafts: Δάσκαλος ημερομίσθιος μαθαίνει στους μαθητές χειροτεχνικές κατασκευές. Υπάρχει ειδική αίθουσα με εξοπλισμένο υλικό - εργαλεία.
3. Ξένη γλώσσα: Οι μαθητές παρακολουθούν Αγγλικά από την Α' Τάξη. Στο δε γυμνάσιο (10-14 ετών) οι μαθητές μαθαίνουν μουσικά αγγλικά τραγούδια, κάνουν σκετς στα αγγλικά, διδάσκονται κάποια μαθήματα όπως π.χ. ιστορία, στα αγγλικά.
4. Ειδικά σχολεία. Πολύ καλά εξοπλισμένα, άνετοι χώροι, αίθουσα μαγειρικής, δωμάτιο φυσιοθεραπείας, παιδαγωγικά παιχνίδια, βιβλιοθήκες, αίθουσα χειροτεχνικών και καλλιτεχνικών κατασκευών.

Οι γονείς επιλέγουν εάν θα στείλουν τα παιδιά τους στο ειδικό σχολείο ή στο κρατικό σχολείο. Τα παιδιά στο ειδικό σχολείο χάρηκαν που μας πρόσφεραν κέϊκ, καφέ, που μας έδειξαν την κουζίνα τους που ετοίμασαν τα κέϊκ και μας έβγαλαν φωτογραφίες. Οι δημιουργικές αυτές δραστηριότητες τόνωναν το αυτοσυναίσθημά τους και την αυτοπεποίθησή τους.

Το πρόγραμμα Σωκράτης / ARION μου έδωσε τη δυνατότητα να γνωρίσω τις πρακτικές, τις μεθόδους, τη νοοτροπία, την κουλτούρα της οργανώτριας χώρας αλλά και των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση των συνθηκών λειτουργιών των σχολείων.

Συναντώντας και επικοινωνώντας με εκπ/κούς με διαφορετικές κουλτούρες και μαθαίνοντας για τα εκπαιδευτικά συστήματα δημιουργούνται αρμονικές σχέσεις. Οι σχέσεις αυτές εδραιώνονται στα πλαίσια μιας ευρωπαϊκής - πολιτισμικής κοινωνίας.

Η επίσκεψη μελέτης ήταν εποικοδομητική και ουσιαστική. Είχα την ευκαιρία να ανταλλάξω απόψεις και προβληματισμούς με εκπαιδευτικούς από άλλες χώρες της Ευρώπης, σχετικά με τους τρόπους υλοποίησης και εφαρμογής της εκπαιδευτικής πράξης. Είχα την ευκαιρία να ανταλλάξω ιδέες με τους εκπαιδευτικούς από άλλα ευρωπαϊκά κράτη

και να επισημάνω πόσο πολλές είναι οι ομοιότητες που υπάρχουν, παρά τις διαφορές μας. Μέσω της δυνατότητας επικοινωνίας με κοινή γλώσσα την Αγγλική, η επίσκεψη αυτή συντέλεσε στον εμπλουτισμό των παιδαγωγικών πρακτικών, αλλά και στην διαπίστωση ότι η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος είναι συνάρτηση της υλικοτεχνικής υποδομής και του παιδαγωγικού εξοπλισμού.

Γ. ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το αυστριακό σύστημα επικεντρώνει την προσοχή ποιότητα στα σχολεία δια μέσου της σχολικής ανάπτυξης.

Τι είναι; Η σχολική ανάπτυξη αποτελεί μία συνεχής διαδικασία της αυτοεκτίμησης και της εκτενέστερης ανάπτυξης της ποιότητας του σχολείου. Θα μπορούσε να είναι ένα απαραίτητο μέρος της σχολικής κουλτούρας και της διεύρυνσης του σχολικού ορίζοντα. Το σχέδιο και ο υπολογισμός της σχολικής ανάπτυξης είναι τα κλειδιά - στυλοβάτες για την ανάπτυξη των ξεχωριστών σχολείων.

Γιατί σχολική ανάπτυξη;

- Οι σύγχρονες δουλειές απαιτούν άλλα προσόντα.
- Οι γονείς αλλάζουν τον τρόπο του πως θα επιλέξουν το σωστό σχολείο για τα παιδιά τους.
- Οι συνθήκες ζωής στις οικογένειες έχουν αλλάξει. Οι δάσκαλοι πρέπει να εστιάσουν περισσότερο στην εκπ/ση.
- Η κοινωνία της πληροφορίας απαιτεί άλλους σκοπούς για την εκπ/ση και τη διδασκαλία.
- Οι ανάγκες των μαθητών έχουν αλλάξει.

Ποιες οι περιοχές ποιότητας;

- Επαγγελματισμός και ανάπτυξη προσωπικού.
- Σχολική διεύθυνση.
- Διδασκαλία και μάθηση.
- Τάξη και σχολικό κλίμα.
- Εσωτερικές και Εξωτερικές σχέσεις.

Που εστιάζεται ο διάλογος για την ποιότητα;

- Τι καταλαβαίνουμε από την εκπ/ση;
- Τι κάνει ένα σχολείο καλό;
- Είμαστε ένα καλό σχολείο; - Πως το ξέρουμε;
- Τι κάνουμε για να παραμείνει ένα σχολείο καλό ή για να γίνει καλύτερο;
- Πως θα γίνουμε ικανοί να αναγνωρίζουμε την επιτυχία;

Τι είναι το σχέδιο για τη σχολική ανάπτυξη;

Το σχέδιο για τη σχολική ανάπτυξη είναι ένα σύστημα και συγχρόνως όργανο για συνεχή, συστηματική σχεδίαση και εργασία ανάπτυξης στο σχολείο.

Είναι μία γραπτή συμφωνία για μία ορισμένη περίοδο με εσωτερική και εξωτερική επιρροή που προάγει μία αίσθηση σύμπνοιας και συμμετοχής - διεύρυνσης. Είναι μία απόδειξη και τεκμηρίωση της εργασίας που πραγματοποιείται στο σχολείο.

Είναι ένα σύστημα της αναφοράς που δίνει προσανατολισμό και ασφάλεια σε όλους τους συμμετέχοντες.

Ποια τα περιεχόμενα του σχεδίου;

- Κρατική αποστολή
- Ιδιότητα της ανάπτυξης και στόχοι

- Σχέδια να πραγματοποιηθούν οι αντικειμενικοί σκοποί.
- Σχέδιο δράσης για εφαρμογή.
- Απολογισμός.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΓΙΑ ΕΚΠ/ΚΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΟΝΕΙΣ;

Για τους εκπ/κούς είναι μία ευκαιρία για περισσότερη σημασία και ικανοποίηση από την εργασία, συγκέντρωση στο «πυρήνα της επιχείρησης» του σχολείου, προσανατολισμό και ασφάλεια από μέρα σε μέρα της σχολικής ζωής, καλύτερη κατανόηση του σχολείου και των μαθητών, διεύρυνση των οριζόντων με ανταλλαγή εμπειριών, αυτοπεποίθηση και ελκυστικότητα του κάθε σχολείου, παραγωγή νέων ιδεών από την ομάδα εργασίας.

Για τους μαθητές είναι μία ευκαιρία για υψηλή ποιότητα εκπ/σης και πρακτικής, κίνητρο για συμμετοχή και για σχέση με θέματα της πραγματικής ζωής, προσανατολισμό και ασφάλεια της σχολικής ζωής, καλύτερο σχολικό κλίμα, ταύτιση με το σχολείο, χαρά και αυτό-αξία, διεύρυνση των οριζόντων δια μέσου της ανταλλαγής των εμπειριών, οδηγίες στην επιλογή του σωστού σχολείου.

Για τους γονείς τέλος είναι μία ευκαιρία για προσανατολισμό και ασφάλεια, περισσότερες ευκαιρίες για συμμετοχή στην οργάνωση της σχολικής διαδικασίας, καλύτερο σχολικό κλίμα, διεύρυνση των οριζόντων μέσω ανταλλαγής εμπειριών.